

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro (ULAC) stebėsenos duomenimis, sergamumas užkrečiamomis ligomis Lietuvoje pernai (2019 m.) buvo 13,6 proc. mažesnis nei užpernai (2018 m.) – atitinkamai užregistruota 857 170 ir 991 874 susirgimai užkrečiamosiomis ligomis.

Sergamumo užkrečiamosiomis ligomis pasiskirstymas

Pasak ULAC metinės sergamumo apžvalgos, daugiausia – 96,41 proc. – susirgimų pernai sudarė oro keliu plintančios infekcijos, iš kurių daugumą (97,6 proc.) sudarė susirgimai ūmiomis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis (ŪVKT) ir gripu. Likusiąją sergamumo užkrečiamosiomis ligomis struktūros dalį sudarė: 2,46 proc. per maistą ir vandenį plintančios užkrečiamosios ligos ir užkrečiamosios ligos, kuriomis užsikrečiama per aplinką, 0,07 proc. – lytiniu keliu plintančios infekcijos, 0,48 proc. – zoonozės bei 0,58 proc. sudarė kitos infekcinės ligos.

Bakterinės ir virusinės žarnyno infekcijos

Analizuojant gyventojų sergamumą bakterinėmis žarnyno infekcijomis, nustatyta, kad salmoneliozė ir kampilobakteriozė yra dažniausi šios ligų grupės susirgimai. Sergamumo salmonelioze rodiklis 2019 m., lyginant su 2018 m. sumažėjo – atitinkamai nuo 28,3 iki 26,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausi sergamumo salmonelioze rodikliai yra registruojami vaikų iki 6 m. amžiaus grupėje. Pernai registruotas 21 salmoneliozės protrūkis, užpernai daugiau – 25. Sergamumas kampilobakterioze pernai padidėjo, lyginant su užpernai, dažniau serga vaikai iki 3 m. amžiaus. Dažniausi bakterinių žarnyno infekcijų rizikos veiksniai išlieka netinkamai paruoštas ir laikomas maistas (pvz., kepta vištiena, kiti kulinarijos, konditerijos gaminiai), netinkamas maisto tvarkymas namuose bei maisto tvarkymo subjektuose, kai sudaromos sąlygos užkratui maiste pasidauginti iki sveikatai pavojingos užkrato dozės ir pan.

Dažniausi virusinių žarnyno infekcijų susirgimai yra Rota ir Nora virusų sukelti susirgimai, pasireiškiantys viduriavimais ir kitais žarnyno infekcijoms būdingais simptomais. 2019 m. Lietuvoje iš viso užregistruota 10590 virusinių žarnyno infekcijos atvejų. Šių ligų užkrečiamoji dozė yra labai maža, todėl vaikų kolektyvuose ar šeimose virusai išplinta labai greitai. Didžiausias sergamumas rotavirusiniu enteritu ir norovirusine infekcija registruojamas vaikų iki 3 m. ir 4–6 m. amžiaus grupėse. Dauguma (virš 90 proc.) šių susirgimų buvo gydomi ligoninėse. Nuo rotavirusinės infekcijos skiepijami kūdikiai.

Parazitinės ir erkių platinamos ligos

2019 m. Lietuvoje užregistruoti 1048 susirgimai parazitinėmis ligomis, iš kurių daugiausia (58,6 proc.) visų parazitinių ligų sudarė enterobiozė, 20 proc. – askaridozė, 7,7 proc. – echinokozė, 13,7 proc. – kitos parazitinės ligos. Pastarąjį dešimtmetį (2010–2019) sergamumas enterobioze, askaridoze, trichinelioze mažėjo, tačiau sergamumas echinokokoze padidėjo atitinkamai nuo 0,7 iki 2,9 atv. 100 tūkst. gyventojų. Pastarasis rodiklis yra vienas didžiausių tarp ES šalių.

Erkinis encefalitas ir Laimo liga – tai dažniausiai registruojamos erkių pernešamos ligos Lietuvoje. Pernai užregistruota 711 susirgimų erkiniu encefalitu bei 3292 susirgimai Laimo liga. Sergamumas šios ligomis, lyginant su užpernai, padidėjo.

Hepatitai ir lytiškai plintančios infekcijos

Pasak ULAC medikų atliktos stebėsenos duomenų analizės, sergamumas ūminiais hepatitais B ir C turi mažėjimo tendenciją, tačiau problema išlieka lėtiniai hepatitai. Nuo 2019 m. pradėjus privalomą lėtinių hepatitų B ir C registraciją, pernai užregistruoti 26 lėtinio hepatito B ir 169 lėtinio hepatito C susirgimo atvejai. Visgi, įvertinant šių hepatitų ypatumus, realiai susirgimų gali būti daugiau. Nuo hepatito B yra skiepai, o nuo hepatito C skiepų nėra, tačiau jis išgydomas antivirusiniais vaistais, kuriuos skiria gydytojai. Hepatitas B lengviau nei ŽIV ir hepatitas C gali plisti lytinių santykių metu.

Pernai užregistruotas 421 susirgimas lytiškai plintančiomis infekcijomis (LPI) ir tai 8,2 proc. mažiau nei užpernai (459). Gonorėja užregistruota 56, sifilis – 117, chlamidiozė – 248 asmenims. Pagal lytį pusantrą karto daugiau LPI atvejų nustatyta tarp vyrų nei tarp moterų, atitinkamai 254 ir 167. Sergamumo 100 tūkst. gyventojų rodiklis Lietuvoje 2019 metais chlamidioze siekė – 8,9 atvejo, sifiliu – 4,2 atvejo ir gonorėja – 2 atvejus. Visi pastarieji rodikliai 2018 m. buvo didesni.

Tuberkuliozė

Tiek atvejų skaičius, tiek sergamumas tuberkulioze pernai, lyginant su užpernai sumažėjo. Iš viso 2019 m. registruoti 1058 susirgimai tuberkulioze ir tai 7,4 proc. mažiau nei 2018 metais. Sergamumo rodiklis pernai siekė 37,9 atvejus 100 tūkst. gyventojų, užpernai 40,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. 2019 m. tuberkulio mėginys buvo atliktas 66,9 proc. vaikų, kuriems jis turėjo būti atliktas. Iš jų 77,1 proc. – septynmečių ir 54,7 poc. vaikų nuo 0 iki 17 m. amžiaus, priklausantiems įvairioms rizikos grupėms. Tuberkulino mėginiai pernai tuberkuliozė padėjo išaiškinti 40 vaikų, užpernai – trisdešimčiai. Lyginant su kitomis ES šalimis, viena didžiausių problemų Lietuvoje išlieka dauginio atsparumo vaistams tuberkuliozė, kurios daugiausiai registruota Rumunijoje ir Lietuvoje.

Sergamumas vakcinomis valdomomis ligomis ir skiepimų aprėptys

Pernai registruotas vienas stabligės atvejis, o susirgimų difterija neregistruota. Sergamumas difterija ir stablige nuo 2003 metų Lietuvoje išlieka stabilus, registruojami pavieniai šių ligų atvejai. Susirgimų raudonuke pernai neregistruota, užpernai – vienas. Sergamumas epideminiu parotitu (kiaulyte), lyginant su 2018 m., padidėjo atitinkamai nuo 0,68 iki 1,15 atvejo 100 tūkst. gyventojų. Pernai registruoti 32 susirgimai kiaulyte, užpernai 19.

2019 m. Lietuvoje užregistruoti 37 meningokokinės infekcijos atvejai, užpernai – 40. Sergamumo rodiklis atitinkamai sumažėjo nuo 1,4 iki 1,3 atv. 100 tūkst. gyventojų.

Į vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių 2004 m. įtraukus *Haemophilus influenzae B* tipo vakciną, kasmet registruojamas labai mažas sergamumas šio mikroorganizmo sukelta infekcija. 2019 m., lyginant su 2018 m., Lietuvoje užregistruotas penkis kartus mažesnis *Haemophilus influenzae* sergamumo rodiklis – atitinkamai 0,1 ir 0,5 atvejai 100 tūkst. gyventojų.

Analizuojant vakcinomis valdomų infekcijų sergamumą, būtina pažymėti, kad pernai Europos šalyse registruotas tymų protrūkis. 2019 m. Lietuvoje registruoti 834 susirgimai tymais ir tai didžiausias sergamumas Lietuvoje per pastarąjį dešimtmetį. Iš viso pernai ES/EEE šalyse ir JK, registruota 13200 tymų atvejų.

Pasak ULAC medikų atliktos analizės, vaikų skiepimų apimtys nuo daugelio skiepais valdomų, ir valstybės kompensuojamų infekcijų pernai padidėjo. 2019 m. didesnės skiepavimo apimtys tarp vaikų registruotos nuo tuberkuliozės, hepatito B, rotavirusinės infekcijos, pneumokokinės infekcijos, B tipo meningokokinės infekcijos, 11 metų amžiaus mergaičių – nuo žmogaus papilomos viruso (ŽPV), dviejų metų amžiaus vaikų nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės. Tačiau skiepimai nuo penkių infekcijų, kurių skiepus kompensuoja valstybė, buvo žemesni nei užpernai: vienu metų amžiaus vaikų nuo difterijos, stabligės, kokliušo, *Haemophilus influenzae B* tipo ir poliomielite. Iš viso pagal vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, vaikai valstybės lėšomis Lietuvoje skiepiami nuo keturiolikos infekcijų.

ULAC stebėsenos duomenimis, 2019 m. Lietuvoje registruotas didesnis nei užpernai nepageidaujamų reakcijų į skiepus skaičius – atitinkamai 225 atvejai ir 103 (2018 m.).

ULAC primena, kad Lietuvoje privalomai registruojamos 103 užkrečiamosios ligos, kurios grupuojamos į 8 grupes. Kasmet ULAC medikai parengia metinę šių ligų sergamumo apžvalgą, kuri kasmet skelbiama viešai Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro interneto

ULAC skelbia metinę sergamumo užkrečiamosiomis ligomis Lietuvoje
apžvalgą

svetainėje.

Detalesnę ir išsamią ULAC medikų parengtą apžvalgą pagal konkrečią užkrečiamąją ligą
įvairiais pjūviais (pagal lytį, amžių, gyvenamąją vietą, daugiametes tendencijas ir t.t.) galima
rasti [ČIA](#).

